

В.М. Макаров, М.О. Перов, М.М. Макортецький, І.Ю. Новицький

МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРСПЕКТИВНОСТІ ШАХТ УКРАЇНИ

V.M. Makarov, M.O. Perov, M.M. Makortetskyi, I.Yu. Novytskyi

METHOD OF IDENTIFICATION OF PROMISING MINES OF UKRAINE

Створено математичний апарат ранжування вугільних шахт України, який враховує технологічні, економічні, екологічні та соціальні фактори, що визначають основні виробничі характеристики вуглевидобувних підприємств. Запропонована методика дозволяє обґрунтовано підходити до розподілу бюджетних коштів, які виділяються на підтримку і розвиток вуглевидобувних підприємств.

Ключові слова: капіталовкладення, шахта, методика, ранжування, перспективність

Переважає більшість вуглевидобувних країн, до числа яких відноситься й Україна, різноманітними заходами дотують із державного бюджету свої вугільні підприємства. Лише декілька країн (США, Австралія, ПАР і деякі інші) завдяки сприятливим гірничо-геологічним умовам залягання вугільних пластів обходяться без державної підтримки вуглевидобутку.

З огляду на те, що вугільна промисловість України не в змозі функціонувати без фінансування з боку держави, а коштів, що виділяються з бюджету, вкрай недостатньо для нормальної роботи вугільної галузі, актуальним є питання розподілу й ефективного використання бюджетного фінансування, у першу чергу, капітальних вкладень між окремими вуглевидобувними підприємствами.

Існуючі в Україні підходи до вирішення проблеми розподілу бюджетних коштів між шахтами зазвичай вирішуються в „ручному“ режимі і не розглядаються комплексно. Кошти, які виділяються вугільній галузі упродовж останніх років, не вирішують основного завдання, а саме – збільшення видобутку вугілля і покращення його якості. Екологічні обмеження щодо забруднення доквілля, які посилюються останніми роками, висувають додаткові умови до експлуатації вугільних шахт та подальшого використання вугільної продукції.

У зв'язку з цим, до питання розподілу бюджетної фінансової підтримки вугільної галузі необхідно підходити із урахуванням усіх факторів, що впливають на основні виробничі характеристики вугільних підприємств.

Аналіз виробничих характеристик підприємств вугільної промисловості дає відповідь на питання щодо перспективності окремих підприємств, а їх ранжування дозволить диференційовано підійти до проблеми ефективного використання бюджетних коштів для підтримки і розвитку вугільної промисловості України.

Методичні підходи з визначення перспективності шахт. Для вугільної галузі особливу актуальність має задача визначення методичних підходів до оцінки техніко-економічних параметрів вугільних шахт та їх формалізація.

У 1998 році Міністерством вугільної промисловості України був проведений розподіл вуглевидобувних підприємств на групи за їх економічним і виробничим станом. Цей розподіл був проведений методом експертних оцінок і не мав формальних критеріїв.

Формалізація диференційованого підходу до ефективності розподілу бюджетних коштів між окремими вугільними підприємствами із урахуванням терміну відпрацювання запасів і часового інтервалу прогнозування розглянута в [1]. На основі даних з паспортів шахт і їх економічних показників математичними методами визначався інтегральний показник перспективності. Як складові використовувалися дані про технологічні, економічні і природні чинники, що впливають на виробничо-економічний стан підприємства: встановлена виробнича потужність шахти, фактичний річний обсяг видобутку, рівень механізації очисних і підготовчих робіт, оптова ціна і собівартість тонни вугілля, глибина підрахунку промислових запасів, середня глибина розробки пластів; середньодинамічна потужність пластів, кут падіння розроблюваних пластів, середнє значення зольності видобуваного вугілля, водопритлив, газосність пластів.

В основі другого підходу до оцінки виробничо-економічного потенціалу вугільних підприємств лежить методика, основана на застосуванні методу аналізу ієрархій [2]. Усі показники, що характеризують виробничо-економічний стан вугільного підприємства, сформовані в три групи: техніко-технологічні, виробничо-економічні і фінансові. До першої групи входять: коефіцієнт використання діючої виробничої потужності, рівень концентрації гірничих робіт, рівень інтенсифікації очисних робіт, питома вага застосування стовпових систем розробки, ефективність гірничо-прохідницьких робіт, рівень комплексної механізації, рівень проведення виробок прохідницькими комбайнами, питома протяжність гірничих виробок. У другій групі об'єднані: собівартість видобутку, термін відпрацювання запасів, рівень витрат, фондвіддача, продуктивність праці робітника з видобування, трудомісткість виймання вугілля, коефіцієнт реалізації потреб інноваційного розвитку, коефіцієнт зносу обладнання. У третій групі – коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт покриття, коефіцієнт оборотності поточних активів, тривалість обороту поточних активів, оборотність дебіторської заборгованості, оборотність кредиторської заборгованості, рентабельність всього капіталу.

За третьою методикою [3] пропонується визначати коефіцієнт, нормалізований в інтервалі [0, 1], який ві-

дображає рівень перспективності (привабливості для вкладення інвестицій в реконструкцію діючих шахт з приростом потужності). Цей коефіцієнт може бути визначений на основі гірничо-геологічних, технологічних та економічних показників і розраховується виходячи з величини промислових запасів шахти, її виробничої потужності, а також оптової ціни і собівартості вугільної продукції.

Виходячи з даних фінансової діяльності підприємства, визначається фінансовий стан шахт. Рекомендовані показники для оцінки фінансового стану підприємств (платоспроможність, рентабельність, вартість основних фондів, динаміка кредиторсько-дебіторської заборгованості, залежність від структурних змін в економіці і галузі, обсяги балансових запасів тощо) розглядаються в [4] та з урахуванням часових лагів у [5]. У роботі [6] пропонується методика групування шахт на основі рейтингової оцінки за сукупністю факторів (зольність вугілля, обсяг видобутку, навантаження на очисний вибій, собівартість), які впливають на загальний рівень техніко-економічних показників шахти та прийняття рішення про подальшу експлуатацію.

Для більш повної порівняльної характеристики шахт автором [7] рекомендовано спільне використання коефіцієнтів економічної надійності і загальної характеристики шахти та запропоновано порядок визначення інвестиційної привабливості шахт: спочатку визначаються коефіцієнти загальної характеристики і встановлюється ранг шахти в порядку зростання коефіцієнтів, потім для шахт, що залишилися, розраховується коефіцієнт економічної надійності з остаточним вибором шахт, які становлять найбільший інтерес для інвестора.

Методика ранжування вугільних шахт за перспективністю. Чинниками, що впливають на основні виробничі характеристики вугільних підприємств, є техніко-технологічні, економічні, якісні, соціальні і природно-екологічні фактори. Їх аналіз, оцінка і методика врахування можуть дати відповідь на питання про перспективність окремих шахт і шахтного фонду в цілому.

Основними виробничими характеристиками вугільного підприємства є виробнича потужність і термін служби, що розраховується на основі промислових запасів вугілля.

Виробнича потужність визначає основні техніко-економічні показники вугільного підприємства, а графік її використання, тобто щорічне вибуття та введення потужностей з видобутку вугілля, відображає динаміку цих показників, у першу чергу собівартості тонни видобутку.

Одними з основних чинників визначення виробничої потужності є технологічні схеми розробки вугільних пластів, що містять у собі комплекс інженерно-технічних і організаційних рішень, найважливішими з яких є схеми розкриття і підготовки шахтного поля, схеми і кількість очисних вибоїв з урахуванням механізації очисних робіт, вибір комплексів устаткування для проведення підготовчих виробок, схеми підземного транспорту, схеми вентиляції і дегазації та ін. Рациональний вибір основних технологічних чинників ба-

гато в чому визначає ефективність капітальних вкладень і термін використання основних фондів підприємства, значна частина яких припадає на гірничо-капітальні виробки.

Приймаючи до уваги вищевикладене і базуючись на доступній базі даних, для порівняння технологічних параметрів окремих підприємств був використаний коефіцієнт K_T , який ілюструє технологічний рівень даного підприємства:

$$K_{Ti} \propto \sqrt{K_{Pi} K_{Mi}}$$

Коефіцієнт K_P враховує взаємозв'язок між технологічними факторами та величиною встановленої виробничої потужності шахти і показує рівень її використання:

$$K_{Pi} \propto \frac{V_{\Phi i}}{P_i}$$

де $V_{\Phi i}$ – фактичний обсяг видобутку i -ї шахти, тис. т/рік; P_i – встановлена виробнича потужність i -ї шахти, тис. т/рік; $i=1, 2, 3, \dots, n$, де n – кількість шахт.

Коефіцієнт механізації очисних і підготовчих робіт K_M характеризує рівень комплексної механізації робіт на вугільних підприємствах і визначається за формулою:

$$K_{Mi} \propto \frac{V_{O_i} 2 V_{K_i} 2 V_{M_i}}{3 \cdot 100}$$

де V_{O_i} – рівень механізації очисних робіт i -ї шахти, відсоток; V_{K_i} – рівень комбайнового проведення прохідницьких робіт i -ї шахти, відсоток; V_{M_i} – рівень проведення виробок з механізованим навантаженням i -ї шахти, відсоток.

Основними показниками успішної роботи вугільних підприємств є не тільки виконання плану з видобутку вугілля, але й показники, величина яких залежить від результатів роботи усіх виробничо-господарських ланок шахти: собівартості, прибутку, рентабельності й інших економічних чинників. У річних витратах шахти приблизно 40% не залежать від кількості видобутого вугілля, а в масштабах місяця питома вага таких витрат може перевищувати 60% [8].

Показник „прибуток від реалізації вугілля“ характеризує господарчу діяльність вуглевидобувного підприємства у цілому, який враховує крім натурального обсягу реалізованої продукції також її якість, що в свою чергу впливає на оптову ціну. У сучасних умовах рентабельними залишається невелика кількість шахт України. Як відомо, визначення рентабельності виробництва обчислюється шляхом віднесення маси прибутку до величини основних фондів. У вугільній промисловості питома вага основних фондів при підземному способі видобування досягає 90%, з яких на підземні споруди і гірничі виробки припадає до 60% [9].

У даний час можливості реалізації вугілля перевищують можливості його видобування за допомогою наявних виробничих потужностей, які продовжують скорочуватися. Приблизно такий же стан збережеться

і на перспективу. Як раніше, так і зараз вугільна промисловість є планово-збитковою галуззю зі значними державними дотаціями.

Підсумовуючи вищенаведене, при розгляді питання визначення перспективності шахт в ринкових умовах та при визначенні залежності зростання виробничої потужності від капітальних вкладень, як економічні чинники приймаємо прибуток та рентабельність. Оперуючи цими критеріями, можна обчислити як коефіцієнт впливу економічних факторів на перспективність окремих вугільних підприємств, так і груп шахт з видобутку вугілля певної марочної приналежності. Таким чином, приймаємо, що коефіцієнт впливу економічних факторів K_{ei}^* для кожної шахти визначається за формулою:

$$K_{ei}^* | \frac{S_i \cdot 4 C_i}{C_i}, \quad (1)$$

де S_i – оптова ціна 1 т вугілля i -ї шахти, грн; C_i – собівартість 1 т вугілля i -ї шахти, грн.

Враховуючи, що практично більшість шахт є збитковими, величина (1) може бути від'ємною. Для усунення цього недоліку виконаємо перетворення, яке не впливає на суть цього коефіцієнта:

$$K_{Ei} | K_{ei}^* \cdot 4 \min(K_{e1}^*, K_{e2}^*, \dots, K_{en}^*).$$

Основною особливістю вугільної промисловості є суттєва різниця на окремих вуглевидобувних підприємствах не тільки техніко-економічних показників, але і показників якості видобуваного вугілля навіть, якщо мова йде про розробку одних і тих же пластів (наприклад, сусідніми шахтами). Ця особливість в основному обумовлена такими природними факторами як: геологія шахтного поля; кути падіння пластів; кількість пластів і їх характеристики; потужності міжпластовин, вугілля і вміщуючих порід; газоносність вугілля; приплив води та ін. Тому при дослідженні принципів формування виробничих характеристик вугільних підприємств по витратних показниках належить особливу увагу приділити аналізу впливу природних факторів на техніко-економічні показники. Ці фактори безпосередньо впливають на

визначення виробничої потужності шахти та рівень капітальних витрат як при проектуванні нового вугільного підприємства, так і при його експлуатації та реконструкції. Найважливішою особливістю вугільних шахт є умови видобутку, що об'єктивно погіршуються: збільшення глибини відпрацювання пласта (це тягне за собою збільшення температури у виробках, збільшення багатогазовості), відпрацювання упродовж терміну служби шахти все більш гірших ділянок (що об'єктивно призводить до більш високої зольності) та ін.

Основними природними факторами, які найбільше впливають на формування виробничих характеристик шахт, є: потужність пласта, кут падіння пласта, глибина розробки, зольність вугілля, багатогазовість пластів, величина водопритоку.

Оцінка впливу природних факторів проводиться за допомогою коефіцієнта гірничо-геологічних показників K_{Gi} :

$$K_{Gi} | \frac{\sqrt[6]{\frac{H_{П.Зi}}{H_i} \left(\frac{h_{Ci}}{h_{max}}\right) \left(\frac{V_{max}}{V_i}\right) \left(\frac{\eta_{С.Н}}{\eta_i}\right) \left(\frac{V_{max}}{V_i}\right) G_i}}{\max(K_{Gi}^*)},$$

де $H_{П.Зi}$ – глибина підрахунку промислових запасів i -ї шахти, м; H_i – середня глибина розробки пластів i -ї шахти, м; h_{Ci} – середньодинамічна потужність пластів i -ї шахти, м; h_{max} – максимальна потужність розроблюваних пластів на шахтах України, м; V_{max} – максимальний кут падіння розроблюваних пластів на шахтах України, град; V_i – кут падіння розроблюваних пластів i -ї шахти, град; $\eta_{С.Н}$ – норма зольності видобутого вугілля по галузі, відсоток; η_i – середнє значення зольності видобутого вугілля i -ї шахтою, відсоток; V_{max} – максимальний приплив води, м³/год; V_i – приплив води i -ї шахти, м³/год; G_i – коефіцієнт, що характеризує багатогазовість пластів i -ї шахти (див. таблицю);

$$\max(K_{Gi}^*) | \sqrt[6]{\frac{H_{П.Зi}}{H_i} \left(\frac{h_{Ci}}{h_{max}}\right) \left(\frac{V_{max}}{V_i}\right) \left(\frac{\eta_{С.Н}}{\eta_i}\right) \left(\frac{V_{max}}{V_i}\right) G_i} -$$

максимальне значення гірничо-геологічного показника.

Таблиця 1

Коефіцієнт багатогазовості пластів

Категорія шахти	Надкатегорійна	I	II	III
G	0,25	0,5	0,75	1

Вугільні підприємства відрізняються від інших тим, що вони розраховані на роботу у досить обмежений відрізок часу. Згідно вимог СОТ, перспективними вважаються шахти з забезпеченістю балансовими запасами не менш ніж на три роки. Тому нами запропоновано цю особливість враховувати коефіцієнтом життєздатності шахт $K_{Ж}$:

$$K_{Жi} | \frac{B_i}{P_i \max(B_i/P_i)},$$

де B_i – промислові запаси i -ї шахти, тис. т; P_i – виробнича потужність i -ї шахти, тис. т/рік; $\max(B_i/P_i)$ – максимальне значення коефіцієнта життєздатності.

Коефіцієнт ефективності збагачення рядового вугілля визначається за виразом:

$$K_{qi} \mid \frac{Q_{Bi}}{S_{Bi} \max(Q_{Bi}/S_{Bi})},$$

де Q_{Bi} – питома теплота згоряння рядового вугілля, мДж/кг; S_{Bi} – вміст сірки у рядовому вугіллі, відсоток; $\max(Q_{Bi}/S_{Bi})$ – максимальне значення коефіцієнта ефективності збагачення рядового вугілля.

Важливим питанням є врахування соціального фактора шахтарського регіону з видобутку вугілля певної марки. Робота на шахтах у цих регіонах є основним джерелом наповнення сімейного бюджету. Очевидно, що в невеликих населених пунктах, де концентрація шахтарських професій вища, ця проблема стоїть дуже гостро. Запропоновано визначити коефіцієнт соціального навантаження ζ_i таким чином, щоб забезпечити робочі місця для працівників галузі. Визначаємо цей параметр за формулою:

$$\zeta_i \mid \frac{\zeta_i^*}{\max(\zeta_1^*, \zeta_2^*, \dots, \zeta_n^*)},$$

де ζ_i^* є відношення чисельності працівників (N) шахти даного міста до загальної чисельності (M) його жителів, тобто:

$$\zeta_i^* \mid \frac{L}{M} \frac{N_i}{L_i}.$$

Ще одним з факторів, який доцільно враховувати при визначенні інтегрального коефіцієнта привабливості шахт в умовах вступу України в ЄС та СОТ, є коефіцієнт екологічної прийнятності P_e . За основу для розрахунку коефіцієнта екологічної прийнятності беруться значення питомої вартості забруднювачів (викидів) – у даному випадку твердих часточок C_A та оксидів сірки C_{SOx} .

Коефіцієнт екологічної прийнятності P_e приводиться до інтервалу $[g_e, 1]$, де менше значення відповідає найгіршим показникам якості вибраної для розгляду групи шахт та визначається як:

$$P_{ei} \mid 1/4 g_{ei} \left(14 \frac{c_A/A_i}{c_A/A_{\max}} \frac{4 A_{\min}}{4 A_{\min}} \frac{0.2 c_{SOx}/S_i}{0.2 c_{SOx}/S_{\max}} \frac{4 S_{\min}}{4 S_{\min}} \right)^{2 g_{ei}},$$

де A_i – зольність видобуваного вугілля; S_i – вміст сірки у видобутому вугіллі; A_{\min}, A_{\max} – мінімальна і максимальна зольність вугілля, видобутого групою шахт, які ранжуються, відповідно; S_{\min}, S_{\max} – мінімальний і максимальний вміст сірки у вугіллі, видобутого групою шахт, які ранжуються, відповідно; g_{ei} – коефіцієнт важливості визначається на базі експертних оцінок, при аналізі стану енергетичної безпеки приймається рівним 0,2 [10].

Таким чином, перспективність шахт України пропонується визначати за інтегральним показником перспективності R :

$$R_i \mid \sqrt[7]{K_{Ti} K_{Ei} K_{Gi} K_{Ji} K_{qi} \zeta_i P_{ei}},$$

де $K_{Ti}, K_{Ei}, K_{Gi}, K_{Ji}, K_{qi}, \zeta_i, P_{ei}$ – відповідно технологічний, економічний, гірничо-геологічний, життєздатності, ефективності збагачення, соціального захисту та екологічної прийнятності коефіцієнти для шахт України.

При цьому вважається, що більш краді вугільні підприємства мають вищий коефіцієнт перспективності R .

Висновки. Запропонована методика дає змогу піти до оцінки конкретного вугільного підприємства диференційовано, оцінюючи його як за кожним коефіцієнтом окремо, так і за інтегральним показником у цілому. Вона дозволяє обґрунтовано підходити до розподілу бюджетних коштів, які виділяються на підтримку і розвиток вуглевидобувних підприємств, а також дає змогу потенційним інвесторам попередньо оцінити та зробити висновки щодо об'єкта майбутнього інвестування.

Список літератури

1. Гриффен А.Л., Макортецкий Н.Н., Макаров В.М., Перов Н.А. Методические основы определения перспективности шахт Украины // Межвед. сб. науч. тр. – Днепропетровск, 2003. – Вып. 44. – С. 60–64.
2. Белозерцев О.В. Оценка инвестиционной привлекательности угольных предприятий // Энергетика: экономика, технология, экология. – 2002. – №4. – С. 91–95.
3. Рублевский Н.Т., Макортецкий Н.Н., Новицкий И.Ю. Оптимизация прироста производственных мощностей в зависимости от капитальных вложений в перспективные действующие угольные шахты // Проблемы заглавной энергетики. – 2003. – №8 – С. 12–13.
4. Галасюк В., Кабаченко Д. Расчет показателей платежеспособности предприятия на основе новой формы бухгалтерского баланса согласно Положению (стандарту) бухгалтерского учета №2 „Баланс“ // Фондовый рынок. – 2000. – №5.
5. Кабаченко Д. Фактор времени при расчете показателей финансовой отчетности // Экономика: проблемы теории та практики: Зб. наук. праць ДНУ. – 2002. – Вып. 145.
6. Радченко В.В., Пономаренко П.И., Кабаченко Д.В. Пути повышения конкурентоспособности угольной отрасли // Уголь Украины. – 2006. – №1. – С. 21–26.
7. Вагонова О.Г. Экономические проблемы подпитания потужності та інвестування вугільних шахт України / Автореф. дис. д-ра екон. наук. – Донецьк: ІЕП НАН України. – 2006. – 19 с.
8. Коренев В.Г., Савченко А.П. Экономический анализ на шахтах. – М.: Недра, 1971. – 152 с.
9. Бурштейн Г.Я., Котов В.Ф. Производственные фонды и рентабельность угольной промышленности. – М.: Недра, 1970. – 208 с.
10. Стан енергетичної безпеки України. Кількісний аналіз / За ред. А.І. Шевцова. – Д.: Нац. ін-т стратегічних досліджень. Дніпропетровський філіал, 2002. – 42 с.

Создан математический аппарат ранжирования угольных шахт Украины, который учитывает технологические, экономические, экологические и соци-

льные факторы, которые определяют основные производственные характеристики угледобывающих предприятий. Предложенная методика позволяет обоснованно подходить к распределению бюджетных средств, которые выделяются на поддержку и развитие угледобывающих предприятий.

Ключевые слова: *капиталовложения, шахта, методика, ранжирование, перспективность*

It has been developed the mathematical apparatus for ranking of Ukrainian coal mines which takes into ac-

count technological, economic, ecological and social factors determining basic operating characteristics of coal mines. The proposed method allows reasonable allocation of budgetary funds assigned for support and development of coal mines.

Keywords: *investment, mine, methodology, ranking, promise*

Рекомендовано до публікації д.т.н. В.П. Франчуком 28.05.10

УДК 334.7

© Тронько В.В., 2010

В.В. Тронько

ОСОБЛИВОСТІ ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАНЬ НА РИНКУ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПОСЛУГ З ОГЛЯДУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА МІЖНАРОДНОЇ ПРАКТИКИ

V.V. Tronko

FEATURES OF MERGERS AND ACQUISITIONS IN THE TELECOMMUNICATION SERVICES MARKET TAKING INTO CONSIDERATION NATIVE AND INTERNATIONAL PRACTICE

Розглянуто процеси активізації корпоративної концентрації через механізми злиття та поглинань на одному із найбільш динамічних ринкових сегментів в Україні та в світі – ринку телекомунікаційних послуг. Визначено передумови збільшення кількості угод із злиття та поглинань (M&A) з огляду прискорення глобалізації світового сподарських зв'язків та інформатизації суспільства. Виокремлено ознаки злиттів та поглинань як форм корпоративної консолідації. Досліджено особливості M&A в докризовий період та в умовах світової фінансової кризи. Виділено регіональні та секторальні пріоритети розвитку ринку телекомунікаційних послуг в світі та Україні. Розкрито специфіку конкурентного середовища на вітчизняному ринку телекомунікаційних послуг. Обґрунтовано відповідність процесів M&A в Україні світовим тенденціям.

Ключові слова: *злиття та поглинання, ринок телекомунікаційних послуг, глобалізація, економічна криза*

Актуальність теми дослідження. В умовах глобалізації та всезагальної інформатизації процесів в світовій економіці все більшого значення набуває світовий ринок телекомунікацій, що демонструє стійкі та високі темпи зростання. Ринок телекомунікаційних послуг здійснює все більший та більший вплив на всю життєдіяльність людства. Стрімкі темпи зростання зазначеного ринку стали наслідком бурхливого розвитку науки та техніки, підвищення рівня життя людей та виникнення нових потреб в телекомунікаційному обладнанні та послугах, зокрема, в послугах мобільного зв'язку, в послугах Інтернет, супутникового телебачення тощо.

В останні десятиліття в світовому господарстві відбулися великі структурні зміни, пов'язані з інтенсивним розвитком торговельно-економічних відносин на основі подальшого поглиблення міжнародного поділу праці, суттєвим розширенням сфери послуг, зокрема, стрімко зріс та продовжує зростати обсяг інформаційного обігу в світі. Так, наприкінці ХХ-початку ХХІ ст. обсяг інформації в світі подвоюється кожні півтора роки, а Інтернет – кожні 100 днів, що відповідає темпам зростання понад 700% на рік [1].

Все це призвело до подальшого зростання ролі телекомунікаційних послуг та обладнання в світовій економіці.

Глобалізація світогосподарського розвитку та загострення міжнародної конкуренції призводить до ускладнення форм зовнішньої експансії суб'єктів міжнародного бізнесу. З огляду на це дослідження, яке розкриває особливості розвитку процесів транскордонних злиттів та поглинань (M&A) на ринку телекомунікаційних послуг, з огляду світової та вітчизняної практики є актуальним.

Метою дослідження цієї статті є аналіз процесів активізації корпоративної концентрації на ринку телекомунікаційних послуг, як одного із найбільш динамічних сегментів ринку в Україні та в світі через механізми злиття.

Викладення основного матеріалу. В сучасних процесах зростання конкуренції між компаніями як на національних, так і на міжнародних телекомунікаційних ринках, можна виділити два етапи. Перший етап характеризується посиленням конкуренції в сегментах міжнародного та міжміського телефонного зв'язку з огляду їх більшої прибутковості. На друго-